



**TULEVA III SAMBA  
PENSIONIFOND**

POOLAASTAARUANNE 15.10.2019 - 30.06.2020

Majandusaasta algus	01. jaanuar 2020
Majandusaasta lõpp	31. detsember 2020
Fondivalitseja	Tuleva Fondid AS
Fondi liik	Vabatahtlik pensionifond
Fondi nimetus	Tuleva III Samba Pensionifond
Depoopank	Swedbank AS
Fondi aadress	Telliskivi 60, Tallinn, 10412
Fondijuht	Tõnu Pekk
Audiitorühing	AS PricewaterhouseCoopers

## Sisukord

Tegevusaruanne .....	4
Raamatupidamise aastaruanne .....	9
Bilanss .....	9
Tulude ja kulude aruanne.....	10
Fondi puhasväärtuse muutumise aruanne .....	11
Rahavoogude aruanne .....	12
Raamatupidamise aastaruande lisad .....	13
Lisa 1 Üldine informatsioon .....	13
Lisa 2 Kasutatud arvestuspõhimõtted.....	13
Lisa 3. Neto kasum/kahjum õiglases väärtuses läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradelt ja kohustistelt.....	18
Lisa 4. Finantsriskide juhtimine.....	19
Lisa 5. Kapitali juhtimine.....	20
Lisa 6. Seotud osapooled .....	21
Investeeringute aruanne .....	22
Fondi investeeringute aruanne 30.06.2020 .....	22
Tehingu- ja vahendustasude aruanne .....	23
Andmed perioodi 15.10.2019 - 30.06.2020 kohta.....	23
Fondivalitseja juhatuse allkirjad aastaruandele .....	24

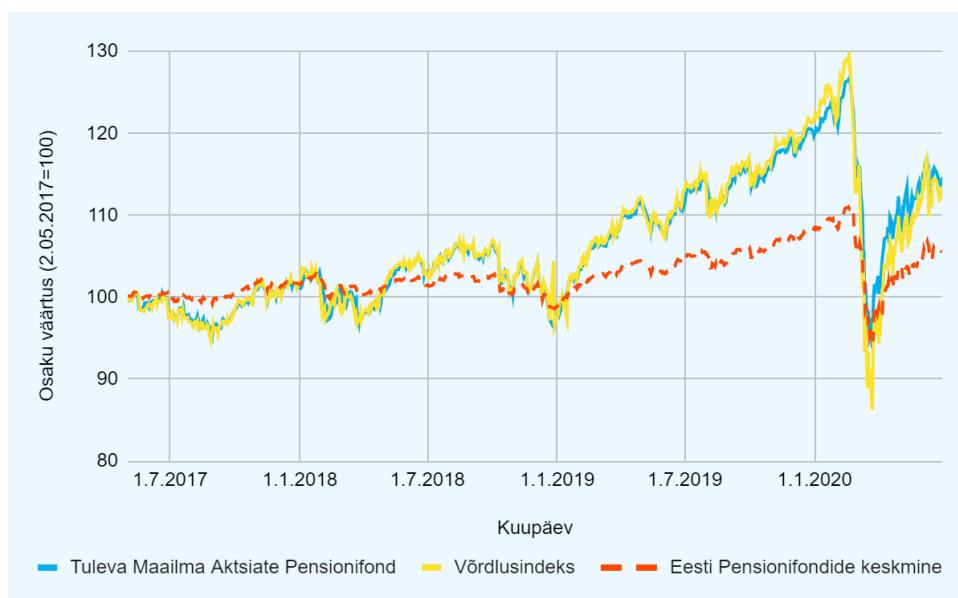
## Tegevusaruanne

Lõppenud poolaastat jäävad paljud kindlasti meenutama ühe veidramana meie elus. Ühest küljest tuletas ootamatust majandusseisakust tingitud paanika väärtpaberiturgudel meelde, et [aktsiate hinnad võivad tõepoolest nii tõusta kui ka langeda](#). Kuigi poolaasta arvestuses alanesid aktsiahinnad maailmaturul keskmiselt vaid veidi üle 6%, jõudsid aktsiahinnad veebruari keskelt märtsi lõpuni kukkuda keskmiselt lausa kolmandiku võrra.

Teisest küljest meenutas nähtamatu viirus tõsiasi, et ainult kapitali peale lootma jääda ei saa. Kriisist aitasid meid üle nii paljude meditsiini- ja päästetöötajate enastohverdav töö kui ka head perekondlikud suhted. Raha kogumine tulevikuks on ikka ainult üks paljudest vahenditest, millega püüame ennast kindlustada elu keerdkäikude vastu. Raha ei garanteeri, et meil tulevikus probleeme ei teki, küll aga on üsna tõenäoline, et tulevikus on kergem hakkama saada neil, kel on veidi kapitali kõrvale pandud.

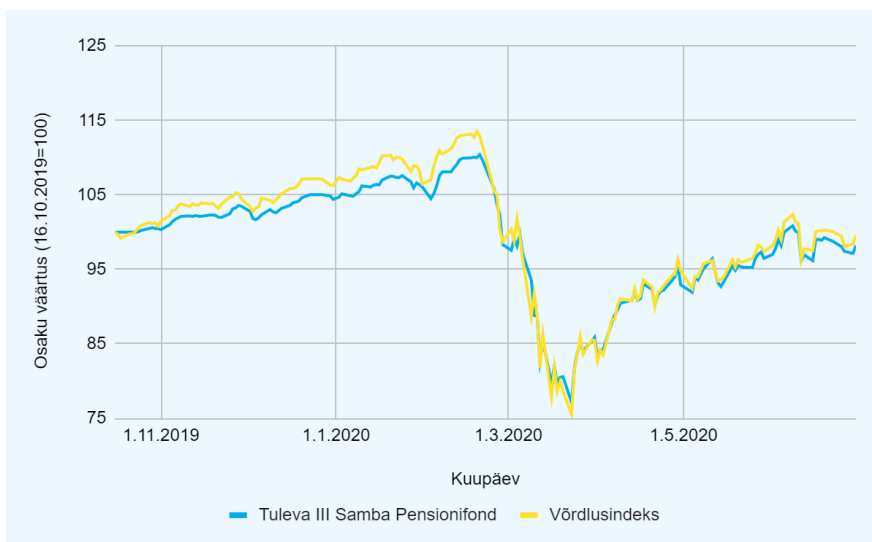
### Pensionifondide tulemused

Meie pensionifondid tegid ka sel poolaastal seda, mida nad pidid tegema: teenisid maailmaturu keskmist tootlust. Tuleva Maailma Aktsiate Pensionifondi osaku väärtus langes 4%. See on veidi vähem kui maailma aktsiaturgude 6% langus. Me teise samba fond ei ole täna veel 100% aktsiates, veidi üle viiendiku on maailma valitsuste võlakirjades, mille hind on viimasel poolaastal tõusnud. 100% aktsiatele läheme üle kolme aasta jooksul.



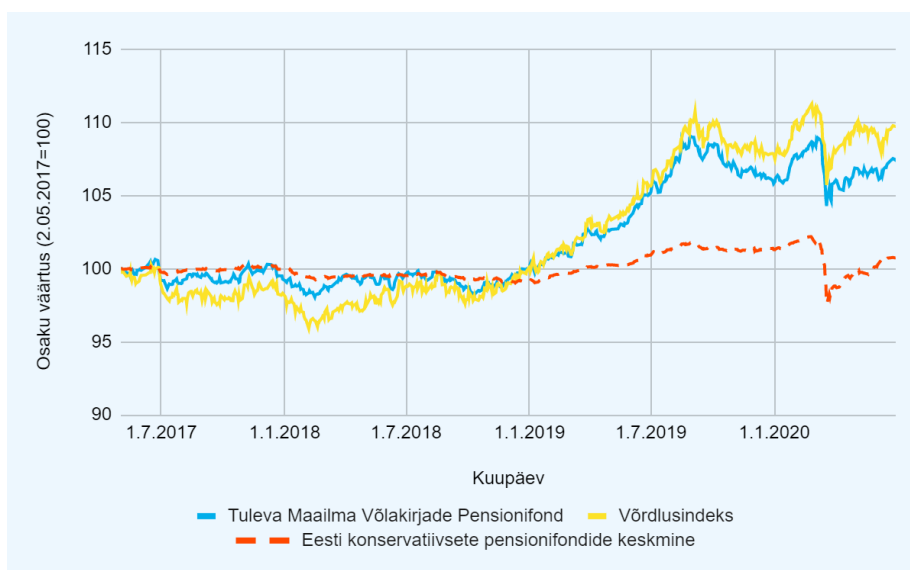
Joonisel on Tuleva Maailma Aktsiate Pensionifondi osaku, võrdlusindeksi ning Eesti pensionifondide keskmise osaku hinna muutus. Allikas: Pensionikeskus, MSCI ja Swedbank.

Tuleva III Samba Pensionifondi osaku hind jälgendas üsna täpselt maailmaturgu ja langes 6%.



Joonisel on Tuleva III Samba Pensionifondi ja võrdlusindeksi muutus. Allikas: Pensionikeskus ja MSCI.

Seevastu Tuleva Maailma Võlakirjade Pensionifondi osaku hind tõusis poolaastaga ligi 2%. Seda juhtub tihti, et riskivabade võlakirjade hinnad tõusevad kriisi ajal. Paraku on sellel kaitsel ka oma hind – riskivabad võlakirjad ei paku ettevaatavalt enam mingisugustki tootlust. Riskivaba tootlust ei ole olemas ja seetõttu koguvad Tuleva asutajad oma pensioni ikka aktsiates. Neil, kellel pensioniiga lähenemas, on mõistlik osa varast võlakirjafondi suunata. Sinu portfelli oodatav tootlus küll langeb, aga kõikumised on ka väiksemad. Kui pikaajalisel kogumisel ei ole kõikumine probleem, võib pensioniea saabudes olla ebameeldiv, kui pensionisamba väljavõtmise hetkel on selle väärtus aktsiaturu kukkumise tõttu oodatust madalam.



Joonisel on Tuleva Maailma Võlakirjade Pensionifondi osaku, võrdlusindeksi ning Eesti konservatiivsete pensionifondide keskmise osakuhinna muutus. Allikas: Pensionikeskus ja Swedbank.

Meie tagasihoidlik eesmärk teenida turu keskmist tootlust ei ole tegelikult sugugi tagasihoidlik. Andmed investeerimisfondide maailmast näitavad tuima järjekindlusega, et [ligikaudu 90% aktiivselt juhitud fonde ei suuda turu keskmisest paremat tulemust saada](#) – seda nii headel kui ka halbadel aegadel. Viimane turulangus kinnitas sedasama – ka selles languses jäi enamik aktiivselt juhitud fonde turu keskmisele alla. Nii on turu keskmisele lähedane tulemus tegelikult maailma parimate seas.

### **Kes suudab kursil püsida**

Eduka kogumise aluseks on see, et [püsime kursil nii headel kui ka halbadel aegadel](#). See tähendab, et me ei lase ennast kõigutada hirmutavatel ajalehepealkirjadel või mõnd eriti head investeerimisvõimalust pakkuvale müügiimehel, vaid teeme korrapäraseid sissemaksid nii siis, kui turud tõusevad, kui ka siis, kui nad langevad. Nii tagame endale pika aja jooksul tulemust, mis ei jää oluliselt alla maailmaturu keskmisele tootlusele.

Suurem osa kogujaid püsisid kogu kriisi ajal ilusasti kursil. Tuleva fondidest lahkus esimese poolaasta jooksul 216 inimest – see on napilt 1,7% kogujate üldarvust (1). Ülejäänud 98,3% jätkasid meiega. Veelgi enam, viimase poolaasta jooksul alustas üle 2000 inimese kogumist kolmandasse sambasse, suurendades niimoodi oluliselt oma säästumäära.

Turulangus pani paraku aktiivsemalt tegutsema pankadest fondivalitsejate müügiarmeed. Pensionikeskuse andmed näitavad, et neil õnnestus veebruari ja märtsi jooksul veenda ümber 60 inimest, kes olid küll juba otsustanud oma teise samba Tulevasse tuua, aga kelle vahetusavaldus ei olnud veel jõustunud. Need inimesed katkestasid oma vahetusavalduse ning nende teine samm ei alustanud maikuud madalate kuludega Tuleva fondis.

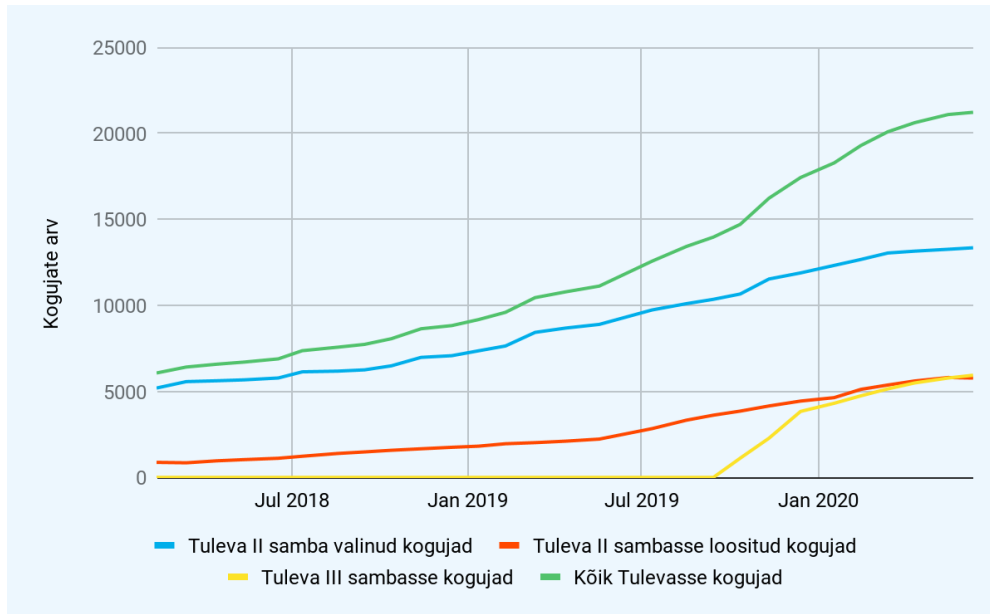
Enamik nendest inimestest oli teinud iseseisvalt [oma eale vastava mõistliku valiku: koguda madala kuluga maksimaalse aktsiate osakaaluga fondis](#). Paraku jätkavad need inimesed nüüd rohkem kui kaks korda kõrgema tasu maksmist fondides, mis hoiavad väga suure osa nende pensionivarast nullintressiga võlakirjades või pangadeposiidis. On väga tõenäoline, et pika aja jooksul saavad need inimesed oma kogutud rahast vähem kasu (2).

Tihti ei saa inimeste kehva finantskäitumist selgitada sellega, et nad ise ei suuda oma eluks vajalikke investeerimisotsuseid teha. Probleem on enamasti ikka selles, et suurte ressurssidega finantssektor hirmutab ja ajab inimesi mõistlike otsuste tegemise asemel segadusse. [Või kasutab hoopis väljapressimistaktikaid](#), sidudes näiteks fondi valiku soodsama laenuotsusega.

Finantsinspeksioon on viimasel ajal tõsisema tähelepanu alla võtnud viisid, kuidas fondivalitsejad pensionifondidest räägivad. Eelmise aasta lõpus andis inspeksioon välja selgituse, kus manitses fondivalitsejaid mitte hämama fondide kuludest rääkides. Täna on ka [pensionikeskus oma veebilehe ümber teinud](#) selliselt, et koguja saaks selget infot tema makstavate tasude kohta. Kevadel trahvis inspeksioon Luminori panga fondivalitsejat valeinfo esitamise eest fondi tasude arvestamisel. Loodetavasti võetakse ka fondivalitsejate müügipraktikad edaspidi tähelepaneliku valve alla.

## Tuleva kasvab

Kogujate arv meie teise ja kolmanda samba fondides kasvas ka esimesel poolaastal. Teise samba fondidesse lisandus 3317 uut kogujat, nendest 1716 tegid ise avalduse ja 1601 loositi. Kolmandas sambas alustas kogumist 2103 inimest.



*Tuleva pensionifondides kogujate arv*

Kokku kogus juuni lõpu seisuga Tuleva pensionifondides 21 222 inimest. Sealhulgas 19 122 inimest kogub meie teise samba fondides (nende seas omakorda 13 347 on Tuleva fondi valinud ise Tuleva kodulehel või internetipangas ning 5775 inimesele on Tuleva fondi loosiga valinud riik). 5938 inimest oli alustanud kogumist meie kolmanda samba fondis.

Meie kolmanda samba fondi kogujate arvu kasv teeb eriti rõõmu. Selle aasta esimese kuue kuu jooksul alustas Eestis kolmanda samba pensionifondi kogumist 2587 inimest, kellest 1704 ehk 65% tegid seda Tulevas. Kuna pensionisambad on enamiku inimeste peamine pikaajaline finantsvara, võib eeldada, et paljudele oli Tuleva kolmanda samba fond üldse esimene pikaajaline sääst teise samba kõrval.

Kolmandasse sambasse ei lähe maksed automaatselt ja seetõttu ei piisa raha kogumiseks ainult samba avamisest, vaid sinna tuleb ka raha regulaarselt sisse maksta. Selles vallas on Tuleva kolmanda samba pensionifondi kogujad olnud tüüpilisest pangakliendist tublimad. Kuigi meie kogujate arv moodustab juuni lõpu seisuga 13% kolmanda samba pensionifondides kogujate arvust, tegid uusi sissemaksid meie kogujad 48% kogu pensionifondide turu mahust (3).

Kolmas samm on enamikule Eestis palgatulu teenivatele inimestele mõistlik valik mis tahes muude säästmisvõimaluste ees. Seejuures ei ole oluline, kas kogud pensioniks, lapse tulevikuks või mõne suure unistuse täitmiseks – [kolmas samm on paindlik pikaajalise kogumise viis](#), mis lubab sul vajaduse korral raha ka varem välja võtta.

## Seadusemuudatused

Alates juulist [peatas riik veidi enam kui aastaks omapoolsed sissemaksed teise sambasse](#). Kogujatele see olulisi muutusi kaasa ei too, kuna meie enda palgast sissemaksed jätkuvad ning riik on lubanud „laenatud“ raha ka paari aasta pärast meie pensionikontole sisse maksta.

Olulisem muudatus kogumispensionide süsteemis ootab Riigikohtu lahendit. [Selles Riigikogus vastu võetud seaduses on üks väga oluline muudatus](#): seaduse jõustumisel kaob pensioniikka jõudnud ära kohustus sõlmida teise samba vara kasutamiseks pensionileping kindlustusseltsiga. Tuleva liikmed on selle muudatuse eest juba mitu aastat võidelnud. Tänapäevaks on väljamaksete piirangute kõrvaldamisel kõigi peamiste erakondade toetus.

Ülejäänud olulised muudatused on kas ebaselge mõjuga (võimalus koguda teise samba pensioni ka investeerimiskontole) või tarbetud (võimalus teisest sambast enne pensioniea saabumist lahkuda). Kahjuks on just need viimased kaks muudatust viinud selleni, et president pole seadust välja kuulutanud, ning see seab ohtu ka väljamaksete piirangute kaotamise alates 2021. aasta algusest. Seepärast tuleks täna inimesele, kes on jõudnud pensioniikka ja tahab teise sambasse kogunenud raha kasutama hakata, soovitada sellega veidi oodata, kuni Riigikohus või Riigikogu lõpuks ometi tarbetud piirangud väljamaksetelt ära kaotab.

Meil, kes me Tulevas oma teist ja kolmandat sammast kogume, pole vaja midagi teha. Kui su sõber või kolleeg küsib nõu, siis soovita nii:

1. [Tee oma teine samm korda](#) ja hoolitse, et see oleks madalate kulude ja maksimaalse aktsiariskiga indeksifondis. Kui teed avalduse **enne 31. juuli südaööd**, siis jõuab su teine samm valitud fondi juba septembri algusest.
2. [Pane 15% oma brutosissetulekust kolmandasse sambasse](#). Jälle loomulikult madalad kulud, maksimaalne aktsiarisk, indeksifond. Sel aastal tehtud sissemakselt annab riik sulle tulumaksu juba kevadel tagasi.

Kui sõber on need sammud astunud, siis säästab ta juba 21% oma palgast. Kui varakult alustada, [on tal üsna hea šans pensioniks miljon koguda](#).

Tuleva fondivalitseja ja pensionifondide poolaastaruanded on täispikkuses [siin](#). Samast leiad ka eelmiste aastate aruanded.

Head suve jätku!

Tõnu Pekk

Tuleva Fondid AS fondijuht ja juhatuse liige

*(1) Ma arvestan siin kogujatena inimesi, kes on ise avalduse teinud Tulevas kogumise alustamiseks.*

*Riik loosib lotoga meie fondidesse veel üle 3000 inimese aastas.*

*(2) Morningstar Inc. [Fund fees predict future success of failure](#).*

*(3) Pensionikeskuse andmed ja Tuleva arvutused.*



## Raamatupidamise aastaaruanne

### Bilanss

EUR	<i>Lisa</i>	<b>30.06.2020</b>
<b>VARAD</b>		
<b>Raha ja raha ekvivalendid</b>		<b>1 398 785</b>
<b>Finantsvara õiglasel väärtusel muutusega tulude ja kulude aruandes</b>	<i>3</i>	<b>12 413 899</b>
Aktsiad ja osakud		12 413 899
<b>Nõuded ja ettemaksud</b>		<b>515</b>
<b>VARAD KOKKU</b>		<b>13 813 199</b>
<b>KOHUSTISED</b>		
<b>Muud finantskohustised</b>		<b>5 706</b>
Võlgnevus Fondivalitsejale		3 556
Võlgnevus Depositooriumile		621
Osakute Lunastamiskohustus		1 529
<b>Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuses</b>		<b>13 807 493</b>
<b>KOHUSTISED JA FONDI VARA PUHASVÄÄRTUSES KOKKU</b>		<b>13 813 199</b>

Aastaruande lisad lehekülgedel 13 - 21 on raamatupidamise poolaastaruande lahutamatud osad.

## Tulude ja kulude aruanne

EUR	<i>Lisa</i>	<b>15.10.2019- 30.06.2020</b>
<b>TULUD</b>		
<b>Intressitulu</b>		<b>91</b>
Rahalt ja raha ekvivalentidelt		91
<b>Neto kasum/kahjum õiglasest väärtuses läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradelt ja -kohustistelt</b>		<b>-220 488</b>
Aktsiatelt ja osakutelt	3	-221 526
Muud tulud		1 038
<b>TULUD KOKKU</b>		<b>-220 397</b>
<b>KULUD</b>		
<b>Tegevuskulud</b>		<b>23 847</b>
Valitsemistasud		19 780
Tehingukulud		336
Muud tegevuskulud		3 731
		0
<b>OSAKUOMANIKELE KUULUV FONDI VARA PUHASVÄÄRTUSE MUUTUMINE</b>		<b>-244 244</b>

Aastaruande lisad lehekülgedel 13 - 21 on raamatupidamise poolaastaruande lahutamatud osad.

**Fondi puhasväärtuse muutumise aruanne**

EUR	<b>30.06.2020</b>
<b>Fondi vara puhasväärtus aruandeperioodi alguses</b>	<b>0</b>
Laekumised väljastatud osakute eest	14 205 731
Väljaminekud tagasivõetud osakute eest	-153 993
Fondi tulem	-244 244
<b>Fondi puhasväärtus aruandeperioodi lõpus</b>	<b>13 807 493</b>
Fondi puhasväärtus ühe osaku kohta aruandeperioodi lõpu seisuga	0,6285
Ringluses olevate osakute arv aruandeperioodi lõpu seisuga	21 969 892

Aastaruande lisad lehekülgedel 13 - 21 on raamatupidamise poolaastaruande lahutamatud osad.

## Rahavoogude aruanne

EUR	15.10.2019- 30.06.2020
<b>Rahavood fondi põhitegevusest</b>	
Laekunud intressid	91
Väljaminekud investeeringute soetusest	-12 635 424
Makstud tegevuskulud	-19 148
	<b>-12 654 481</b>
<b>Rahavood fondi finantseerimistegevusest</b>	
Laekumised väljastatud osakute eest	14 205 731
Väljaminekud tagasivõetud osakute eest	-152 464
	<b>14 053 267</b>
<b>Rahavood kokku</b>	<b>1398786</b>
<b>Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses</b>	<b>0</b>
<b>Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus</b>	<b>1 398 785</b>

Aastaruande lisad lehekülgedel 13 - 21 on raamatupidamise poolaastaruande lahutamatud osad.

## Raamatupidamise aastaaruande lisad

### Lisa 1 Üldine informatsioon

Tuleva III Samba Pensionifond (edaspidi: Fond) alustas tegevust 15.10.2019. Fondi mudelportfelli järgi investeeritakse 100% MSCI ACWI indeksit järgivatesse fondidesse. MSCI ACWI indeks koosneb maailma aktsiaturgudel noteeritud suurte ja keskmise suurusega ettevõtete aktsiatest.

Tuleva III Samba Pensionifondi fondivalitsejaks on Tuleva Fondid AS, asukohaga Telliskivi 60, Tallinn.

Käesolev raamatupidamise poolaastaruanne on Fondi esimene aruanne ning kajastab Fondi majandustegevust perioodil 15.10.2019 kuni 30.06.2020. Raamatupidamise poolaastaruanne on koostatud eurodes. Raamatupidamise poolaastaruanne on auditeerimata.

Käesolev raamatupidamise aruanne on fondivalitseja juhatuse poolt heaks kiidetud 27.07.2020.

### Lisa 2 Kasutatud arvestuspõhimõtted

#### Aruande koostamise alused

Vastavalt Investeerimisfondide seadusele ja Rahandusministri määrusele nr. 8 Nõuded avalikustamisele kuuluvate fondi aruannetele (vastu võetud 26.02.2018) kasutatakse fondi raamatupidamise aruande koostamisel Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvahelistes finantsaruandluse standardites (edaspidi IFRS) sätestatud arvestuspõhimõtteid ja informatsiooni esitlusviise, võttes arvesse Investeerimisfondide seaduse § 54 lõike 11 alusel kehtestatud määruses sätestatud fondi vara puhasväärtuse määramise korda ning eelpool mainitud määruses toodud muid erisusi. Arvesse on võetud ka kogumispensionide seaduses ja raamatupidamise seaduses sätestatud nõudeid.

Fond on oma aruande koostamisel lähtunud IFRS-i nõuetest ulatuses, mis ei ole vastuolus Investeerimisfondide seaduse ja Rahandusministri määruse nr. 8 nõuetega. Vastuolu korral on Fond lähtunud Investeerimisfondide seaduses ja Rahandusministri määruses nr. 8 (Nõuded avalikustamisele kuuluvate fondi aruannetele) sätestatud nõuetest. Aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted on kirjeldatud detailsemalt allpool.

#### Uued finantsaruandluse standardid

##### a) Uued standardid, tõlgendused ja nende muudatused

Välja on antud uusi või muudetud standardeid ja tõlgendusi, mis muutusid Fondile kohustuslikuks alates 1. jaanuar 2020 või hilisematel perioodidel ja mida Fond ei ole sel juhul rakendanud ennetähtaegselt:

#### Finantsaruandluse kontseptuaalse raamistiku muudatused

Muudetud kontseptuaalne raamistik sisaldab uut peatükki mõõtmise kohta, juhiseid finantstulemuse raporteerimise kohta, täiendatud mõisteid ja juhiseid (nt kohustuse mõiste) ning selgitusi oluliste

rolli kohta finantsaruandluses, näiteks juhtkonna kätte usaldatud ressursside kasutamise hoolsus, konservatiivsus, mõõtmise ebakindlus. Fond hindab mõju finantsaruannetele.

### **„Olulisuse mõiste“ – IAS 1 ja IAS 8 muudatused**

Muudatused selgitavad olulisuse mõistet ning seda, kuidas mõistet rakendada, kaasates mõistesse need juhised, mis seni olid kirjas muudes standardites. Samuti on täiendatud mõistega kaasnevaid selgitusi. Muudatuste tulemusena on olulisuse mõiste kõikides IFRS standardites järjepidev. Info on oluline, kui selle avaldamata jätmine, valesti avaldamine või varjamine võib mõistlikult eeldades mõjutada otsuseid, mida ettevõtte üldotstarbeliste finantsaruannete peamised kasutajad nende aruannete põhjal teevad. Fond hindab mõju finantsaruannetele.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Fondile.

### **Juhtkonnapoolsed otsused ja hinnangud**

Aruannete koostamine kooskõlas IFRS'iga eeldab fondivalitseja juhtkonnalt otsuste, eelduste ja hinnangute tegemist, mis mõjutavad arvestuspõhimõtete rakendamist ning varade, kohustuste, tulude ja kulude kajastamist. Kuigi hinnangute aluseks on nii juhtkonna parim teadmine kui faktid, võivad tegelikud tulemused hinnangutest erineda. Hinnanguid ja nende aluseks olevaid eeldusi vaadatakse üle järjepidevalt ning hinnangute muudatusi kajastatakse muudatuste tegemise aastal ning kõikidel järgnevatel aastatel, mida hinnangu muudatus mõjutab.

Aruandeperioodil ei ole taolisi hinnanguid rakendatud.

### **Finantsvarade ja –kohustiste arvestuspõhimõtted**

Fond klassifitseerib finantsvarad ja –kohustised järgmiselt:

- finantsvarad õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande – investeerimisfondide osakud, põhjusel, et need investeringud ei sisalda ainult põhiosa- ja intressimakseid;
- finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses - raha ja raha ekvivalendid, nõuded ja ettemaksed kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses;
- finantskohustised korrigeeritud soetusmaksumuses – kohustused fondivalitseja ees kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.

### **Arvele võtmine ja kajastamise lõpetamine**

Fond võtab finantsvara või –kohustuse arvele siis, kui Fondist saab instrumendi lepinguline osapool. Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste või müüke kajastatakse tehingupäeval, ehk päeval, mil Fond on võtnud kohustuse kas vara osta või müüa.

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele lõppevad või antakse üle ja kui Fond annab üle sisuliselt kõik riskid ja hüved. Finantskohustis (või

finantskohustise osa) eemaldatakse finantsseisundi aruandest siis ja ainult siis, kui see on kustutatud (s.o kui lepingus määratletud kohustus on täidetud, tühistatud või aegunud).

#### Mõõtmine

Fond mõõdab arvele võtmisel finantsvara või -kohustist selle õiglasest väärtuses, millele on lisatud või millest on maha arvatud finantsvara või -kohustise puhul, mida ei kajastata õiglasest väärtuses muutustega läbi tulude ja kulude aruande, tehingukulutused, mis on otseselt seotud finantsvara omandamise või finantskohustise emiteerimisega, näiteks teenustasud.

Õiglasest väärtuses muutustega läbi tulude ja kulude aruande kajastavate finantsvarade ja -kohustiste tehingutasud kajastatakse kuluna tulude ja kulude aruandes.

#### Finantsvarad: võlainstrumentid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub Fondi ärimudelitest finantsvarade haldamisel ning finantsvara rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Õiglasest väärtuses muutustega läbi tulude ja kulude aruande: Varad, mis ei vasta soetusmaksumuse või õiglasest väärtuses muutusega läbi koondkasumi kriteeriumile, kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi tulude ja kulude aruande. Kasum või kahjum võlainstrumentidelt muutustega läbi tulude ja kulude aruande kajastatakse vastava perioodi, mil õiglase väärtuse muutus on toimunud, tulude ja kulude aruandes real „Neto kasum/-kahjum õiglasest väärtuses läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradelt ja –kohustistelt“. Sellised õiglase väärtuse kasumid ja kahjumid sisaldavad ka vastavalt instrumentidelt teenitud lepingulisi intresse.

Korrigeeritud soetusmaksumus: Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nendest varadest saadav intressitulu kajastatakse finantstuludes sisemise intressimäära meetodil. Kajastamise lõpetamisel kajastatakse saadud kasum või kahjum tulude ja kulude aruandes muudes tuludes/kuludes. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediidikahjumid kajastatakse tulude ja kulude aruandes eraldi ridadel.

#### Väärtuse langus

Fond hindab korrigeeritud soetusmaksumuses kajastavate võlainstrumentide oodatava krediidikahjumi (ECL) tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse meetodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse: (i) erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi, (ii) raha ajaväärtust ja (iii) aruande perioodi lõpus ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.

Nõuetele ostjate vastu, kus puudub oluline finantseerimise komponent, rakendab Fond lihtsustatud lähenemist, nagu lubatud IFRS 9 poolt, ning arvestab nõuete allahindlust eluea oodatava krediidikahjumina nõuete esmasel kajastamisel. Fond kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähtudes erinevatest aegumise perioodidest.

### **Õiglase väärtuse määramine**

Õiglane väärtus on hind, millega on võimalik turuosalistele Fondi vara hindamispäeva seisuga müüa. Reguleeritud turul kaubeldava investeerimisfondiosaku õiglane väärtus põhineb börsipäeva sulgemishinnal (close price).

Fondiosakute ümberhindlusest tekkinud realiseerimata kasum või kahjum kajastatakse tulude ja kulude aruandes perioodi tuluna või kuluna real "Neto kasum/kahjum õiglates väärtuses läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradelt ja -kohustistelt".

### **Raha ja raha ekvivalendid**

Raha ja raha ekvivalendid kontol on kajastatud nõudmiseni hoiused.

### **Valitsemistasude arvestus**

Valitsemistasu on fondivalitsejale makstav tasu Fondi valitsemise eest. Valitsemistasu määr on 0,3% aastas Fondi varade turuväärtusest. Valitsemistasu kohustust arvestatakse igapäevaselt ning ühe kalendrikuu eest kogunenud tasu makstakse välja järgneva kuu jooksul.

### **Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuses**

Fondi vara puhasväärtus määratakse kindlaks eelkõige Fondi vara turuväärtuse alusel. Fondi vara turuväärtus määratakse kindlaks igal pangapäeval Fondi varasse kuuluvate väärtpaberite ja muude varade turuväärtuste alusel. Fondi vara puhasväärtuse määramiseks arvutatakse Fondi vara turuväärtusest maha kogunenud, kuid maksmata Fondivalitsejale makstav tasu Fondi valitsemise eest, nõuded Fondi vastu (sh arveldamata tehingud) ja muud Fondi valitsemisega seotud lubatud kulutused. Osaku puhasväärtus on võrdne Fondi vara puhasväärtusega, mis on jagatud kõigi arvestuse hetkeks väljalastud ja tagasi võtmata osakute arvuga, mida on eelnevalt korrigeeritud Fondivalitsejale laekunud, kuid arveldamata ostu- ja müügikorraldustest tulenevate osakutega.

Fondi kapital on võrdne osakuomanikele kuuluva Fondi vara puhasväärtusega, mis võib muutuda tulenevalt osakutehingutest ja investeringute väärtuse muutusest.

### **Osakute vahetamised, väljamaksed osakuomanikele, märkimis- ja tagasivõtmise tasu**

Osakuomanikul on õigus vahetada kõik talle kuuluvad osakud või osa neist teise vabatahtliku pensionifondi osakute vastu, samuti sõlmida osakute tagasivõtmishinna eest täiendava kogumispensioni kindlustusleping. Pensionifondi vahetamisel osakuomanikule väljamakseid ei tehta. Osakute vahetamise päeval toimub osakute tagasivõtmine ja teise vabatahtliku pensionifondi osakute väljalaskmine. Fondil puudub väljalaske- ja tagasivõtmise tasu.



Väljamaksed pensionifondist toimuvad vastavalt kogumispensionide seaduse 3. peatüki 2. jaos sätestatule. Osakuomanikul on igal ajal õigus nõuda osakute osalist või täies ulatuses tagasivõtmist vabatahtliku kogumispensioni saamiseks. Osakute tagasivõtmisel tehakse Osakuomanikule rahalised väljamaksed.

**Lisa 3. Neto kasum/kahjum õiglasel väärtuses läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradelt ja kohustistelt**

EUR	<b>15.10.2019 - 30.06.2020</b>
<b>Aktsiatelt ja osakutelt</b>	<b>-221 526</b>
Müügikasum (-kahjum)	0
Realiseerimata kasum (kahjum)	-221 526
<b>Neto kasum/kahjum kokku</b>	<b>-221 526</b>

Fond kategoriseerib finantsinvesteeringud sõltuvalt nende ümberhindlusest kolmele eri tasemele:

1. tase – finantsinvesteeringud, mida hinnatakse börsil või muul aktiivsel turul noteeritud hinnas
2. tase – finantsinstrumendid, mida hinnatakse hindamistehnikatega, mis põhinevad jälgitavatel sisenditel (sarnaste tehingute kursid ja intressikõverad)
3. tase – finantsinstrumendid, mille ümberhindluseks kasutatavad hindamistehnikad põhinevad mittejälgitavatel sisenditel (näiteks diskonteeritud rahavoogude meetod)

Investeeringute jaotus tasemete vahel on aruandeperioodil järgnev:

<b>30.06.2020</b>	<b>1. tase</b>	<b>2.tase</b>	<b>3.tase</b>	<b>kokku</b>
<b>Fondiosakud</b>	12 413 899	0	0	12 413 899

#### Lisa 4. Finantsriskide juhtimine

Igasuguse rahalise investeringuga kaasneb alati risk. Riski võib iseloomustada kui võimalust mitte saavutada kavandatud investeerimistulemust. Fondi tehtud investeringud võivad Osakuomanikule tuua nii kasumit kui ka kahjumit, mistõttu ei ole tagatud Fondi investeeritud rahasumma väärtuse säilimine. Koostoimes või erakorralises turusituatsioonis võib riskide realiseerumise mõju investeringu väärtusele (mh investeringu väärtuse vähenemine) olla suur. Riskide mõju täpset ulatust ei ole võimalik prognoosida.

Indeksid, mida järgivatesse indeksfondidesse Fond investeerib, koosnevad peamiselt keskmise ja suure kapitalimahuga ettevõtetest. Näiteks on Osakuomanikul võimalik teenida tulu juhul, kui MSCI AWCI indeksit moodustavad ettevõtted (näiteks Apple, Facebook, Microsoft, Amazon, Alphabet jt) jätkavad tõusuteed ja oma positsiooni kindlustamist turul.

Kuna Fondi paigutatud rahasumma väärtus võib aktsiaturu tootluse mõjul nii suureneda kui ka väheneda, ei pruugi Osakute tagasivõtmisel Osakuomanik tagasi saada algselt investeeritud rahasummat. Aktsiate, millega kaubeldakse avalikul börsil ja millest sõltub nendest moodustatud indeksi tootlus, väärtus võib aja jooksul ning Fondivalitsejast sõltumatutel tingimustel nii kasvada kui kahaneda. Seetõttu ei ole võimalik tagada Fondi positiivset tootlust igal järgneval ajaperioodil. Riskide maandamise eesmärgil ei investeri Fondivalitseja Fondi vara ühte indeksifondi üle 30% Fondi vara väärtusest.

Alljärgnevalt on kirjeldatud peamisi investeerimisega kaasnevaid riske. Tegemist pole ammendava loeteluga ning riskid võivad kumuleeruda ja kontsentreeruda.

**Tururisk (sh aktsiarisk ja intressirisk):** oht, et investeringu väärtus võib väärtpaberiturul toimuvate ebasoodsate muutuste (nt makromajanduslikud sündmused, ebastabiilsus poliitilises või sotsiaalses süsteemis, investorite käitumine jne) tõttu väheneda. Aktsiainvesteringu puhul võib aktsiarisk väljenduda aktsiahinna muutumises, aktsiakursi volatiilsuse muutumises, eri aktsiate või aktsiaindeksite kursisuhete muutumises või dividendimaksete muutumises. Tururiski juhitakse, hajutades Fondi investeringuid erinevate piirkondade ja turgude vahel.

#### **Aktsiarisk:**

Fondi tegevust puudutab otseselt ja kõige enam aktsiarisk, et investeringu väärtus võib globaalsel aktsiaturul (mida me mõõdame MSCI ACWI indeksi netootlusega eurodes) toimuvate ebasoodsate muutuste tõttu väheneda. See väljendub Fondile kuuluvate aktsiafondide osakuhinna muutusena.

Globaalsete aktsiaturgude indeksi MSCI ACWI mõõtmisajaloo (alates 01.01.2000) maksimaalne väärtuse langus on olnud 53% (perioodil 15.06.2007- 09.03.2009). Allpool on toodud sellise kukkumise võimalik mõju Fondi varade väärtusele. Lisaks maksimaalsele väärtuse langusele on tabelis toodud 10% (ühe standardhälbe suuruse) kõikumise mõju aktsiaturul.

Risk	Indeks	Osakaal Fondi varadest	Indeksi võimalik muutus	Investeeringute väärtus 30.06.2020	Mõju Fondi puhasväärtusele
Globaalne turg	MSCI ACWI indeks	100%	-53%	12 413 899	- 6 579 366
			-10%	12 413 899	- 1 241 390

**Likviidsusrisk:** tuleneb investeringu realiseerimisega kaasnevast ebasoodsast olukorrast – investeringule ei leidu turul soovitud ajal või soovitud hinnaga (piisavalt) ostjaid. Fondi likviidsusrisk tuleneb Osakuomanike käitumise ebasoodsast muutusest, mis võib viia suutmatuseni täita Fondi arvel võetud kohustusi (sh Osakute tagasivõtmine). Fondi likviidsusrisk võib näiteks tekkida olukorras, kus Fondile laekuvate osakute tagasivõtmis- ja vahetuskorralduste maht lühikese ajaperioodi jooksul on väga ulatuslik, ning fondijuht peab väljamaksete tegemiseks likvideerima investeringuid, mida ta tavajuhul ei likvideeriks või peatama tagasivõtmissummade väljamaksmise mingiks ajaperioodiks. Likviidsusrisiki limiteerimiseks kontrollitakse, et Fondi vara investeeritakse üksnes selliste investeerimisfondide osakutesse, mis on 30 päeva jooksul vabalt võõrandatavad.

**Valuutarisk:** kuigi Fond investeerib ainult eurodes noteeritud väärtpaberitesse, võivad nende väärtpaberite hinnad olla mõjutatud valuutakursside muutusest. Näiteks juhul, kui euro tugevneb teiste valuutade suhtes, võib Fondi vara väärtus väheneda.

**Kontsentratsioonirisk:** Fondi investeerimisstrateegia võib olla rajatud olulises osas ühe fondi osakutesse või teatud piirkonda investeerimisele. See võib kaasa tuua täiendava hindade kõikumise riski. Selle riski limiteerimiseks investeerib Fond ühe fondi osakutesse kuni 30% varast.

**Tehingurisk:** tehingu vastaspoole suutmatust kanda arvelduse käigus üle vajalikku rahasummat või väärtpaberikogust, kuigi lepinguline kohustus tema vastu on juba täidetud. Tehinguriski vältimiseks tehakse tehinguid põhimõttel tehing makse vastu.

**Hindamise risk:** Fondi vara väärtuse ebaõige hindamine. Hindamise riski vältimiseks omandatakse Fondi arvel üksnes selliste investeerimisfondide osakuid, mis on vabalt võõrandatavad ja kaubeldavad Euroopa Majanduspiirkonna (EEA) lepinguriigi või Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) liikmesriigi reguleeritud väärtpaberiturul. Seega on Fondi vara turuhind igal ajahetkel üheselt määratav.

**Operatsioonirisk:** väljamaksete tegemiseks piisavate vabade rahaliste vahendite puudumine. Selle riski maandamiseks hoiab Fondivalitseja Fondi arvelduskontodel ühe kuu jooksul eeldatavalt tehtavate väljamaksete jaoks vajalikku reservi.

## Lisa 5. Kapitali juhtimine

Fondi kapital koosneb tema netovaradest ehk Fondi osakute emiteerimisest saadud rahast ja Fondi kasumist. Fondi kapital muutub regulaarselt tulenevalt uute osakute emiteerimisest ning sellest, et Fondi osakuomanikel on täiendava pensionifondi puhul võimalus igal hetkel fonde vahetada ja Fondist väljuda. Fondijuht jälgib oodatavaid raha sisse ja väljavoo eesmärgiga tagada piisav likviidsuspuhver osakute lunastuseks.

**Lisa 6. Seotud osapooled**

Seotud osapoolena käsitletakse Fondivalitsejat – Tuleva Fondid AS. Fond maksab igakuiselt valitsemistasu fondivalitsejale. Perioodil 15.10.2019 – 30.06.2020 moodustasid tasud kokku 19 780 eurot, võlgnevus fondivalitsejale bilansipäeva seisuga on 3 556 eurot.

## Investeeringute aruanne

### Fondi investeeringute aruanne 30.06.2020

(eurodes)

Nimetus	Fondivalitseja nimi	ISIN-kood	Riik	Valuuta	Keskmine soetus-maksumus ühikule	Keskmine soetus-maksumus kokku	Turuväärtus ühikule	Turuväärtus kokku	Osakaal fondi puhasväärtusest
<b>FONDIOSAKUD</b>									
<b>Aktsiafondid</b>									
BlackRock ISF - Developed World ex Tobacco	BlackRock Asset Management Ireland Ltd	IE00BFG1TM61	IE	EUR	16,19	3 748 396	15,98	3 698 220	26,78%
BlackRock ISF - Developed World Index	BlackRock Asset Management Ireland Ltd	IE00B62WCL09	IE	EUR	25,77	3 752 031	25,39	3 696 106	26,77%
BlackRock ISF - Emerging Markets Index	BlackRock Asset Management Ireland Ltd	IE00B3D07M82	IE	EUR	16,05	1 492 942	15,61	1 452 200	10,52%
BlackRock BGIF - World Equity Index - X2	Blackrock Luxembourg SA	LU0839962346	LU	EUR	176,51	3 642 056	172,89	3 567 373	25,84%
<b>Aktsiafondid kokku</b>						<b>12 635 424</b>		<b>12 413 899</b>	<b>89,91%</b>
<b>FONDIOSAKUD KOKKU</b>						<b>12 635 424</b>		<b>12 413 899</b>	<b>89,91%</b>
Nimetus	Krediidiasutus		Riik	Valuuta		Keskmine soetus-maksumus kokku	Turuväärtus kokku	Osakaal fondi puhasväärtusest	
<b>HOIUSED</b>									
Arvelduskonto	Swedbank AS		EE	EUR		1 398 785	1 398 785	10,13%	
Muud nõuded			EE	EUR		515	515	0,004%	
<b>HOIUSED KOKKU</b>						<b>1 399 300</b>	<b>1 399 300</b>	<b>10,13%</b>	
<b>AKTIVATE TURUVÄÄRTUS KOKKU</b>						<b>14 034 725</b>	<b>13 813 199</b>	<b>100,04%</b>	
<b>FONDI PUHASVÄÄRTUS</b>								<b>13 807 493</b>	

## Tehingu- ja vahendustasude aruanne

Andmed perioodi 15.10.2019 - 30.06.2020 kohta

EUR	Vahendaja	Tehingute arv	Tehingute maht	Makstud vahendustasud	% makstud tasudest
Muudel turgudel kaubeldavad väärtpaberid	Swedbank AS	56	12 635 424	336	100.00%
<b>Kokku</b>		<b>56</b>	<b>12 635 424</b>	<b>336</b>	<b>100.00%</b>

## Fondivalitseja juhatuse allkirjad aastaaruandele

Fondivalitseja juhatus on koostanud Tuleva III Samba Pensionifondi aastaaruande.

Tuleva III Samba Pensionifondi aastaaruanne on kinnitatud Tuleva Fondid AS juhatuse poolt.

Nimi	Ametinimetus	Kuupäev
Tõnu Pekk	fondijuht	27.07.2020.